

Doamnei Olga Bordeianu,
Director general IP Compania “Teleradio-Moldova”

RAPORT

(Serviciul Ombudsmanului 2020)

Carmelia Albu

2020. Provocări și realizări.

Proiecte și planuri.

Anul 2020 a fost un an al provocărilor și de restart în activitatea mai multor instituții și organizații atât internaționale, cât și naționale. Pandemia globală Covid-19 a intervenit cu schimbări de program și metode de lucru mai în toate instituțiile publice din țară. Nu a fost excepție nici IP Compania Teleradio-Moldova. Deși, întâlnirile de serviciu, ședințele de lucru au avut loc într-un format restrâns sau online, fapt datorat restricțiilor impuse în legătură cu prevenirea răspândirii virusului, Radiodifuzorul public a reușit să înfrunte provocările anului, dar să obțină și realizări.

Au fost trasate noi planuri și proiecte pentru dezvoltare, de promovare a unor relații de colaborare și parteneriate, precum și organizarea unui șir de seminare privind etica și deontologia profesională a jurnaliștilor, angajaților Radio Moldova, Moldova 1, Moldova 2, Multimedia.

În acord cu CoE, Biroul Chișinău s-a reușit să schițăm un plan de acțiuni și să fixăm obiective reale, realizabile și măsurabile pentru 2021. Proiecte ambițioase, îndrăznețe și inedite, care promovează transparența și independența în activitatea instituției publice a audiovizualului.

Una dintre provocările anului 2020, a fost și rămâne a fi solidarizarea și consolidarea jurnaliștilor, care sincer promovează în societate jurnalismul de calitate, social responsabil, independent și integru.

Activitatea Serviciului ombudsmanului în perioada de referință a constituit prevederile Regulamentului de funcționare a serviciului, aprobat prin ordin de directorul general al IP Compania Teleradio-Moldova.

Elementul de bază este monitorizarea calitativă și cantitativă sub aspect deontologic și al interesului public a emisiei Radio/TV, monitorizarea conținuturilor Multimedia, examinarea petițiilor, sesizărilor expediate sau enunțate public în adresa Radiodifuzorului public. De asemenea colaborarea cu societatea civilă de media, instituțiile abilitate pe dimensiunea difuzării de către Moldova1, Moldova 2, Radio Moldova, Departamentul Multimedia a unui produs audiovizual de calitate, echidistant și pluralist.

În această perioadă, decretată ca situație excepțională, ulterior, stare de urgență în sănătate în legătură cu declanșarea pandemiei globale Covid-19, Serviciul ombudsmanului a monitorizat calitatea informațiilor oferite publicului de către TRM. A recomandat factorilor de decizie să asigure, în conformitate cu legea, accesul la informație de interes major pentru toate categoriile de cetățeni, inclusiv traducerea mimico-gestuală a programelor în emisie directă.

Serviciul ombudsmanului a participat la 8 ședințe ale Consiliului de Presă, care s-au axat pe dezbateri și emiterea unor decizii publice ce țin de deontologie și etică jurnalistică. În acest context, menționez Apel-ul public lansat de Consiliul de Presă în legătură cu difuzarea informațiilor despre pandemie.

<https://www.consiliuldepresa.md/>

Apelul a fost publicat și pe trm.md la rubrica Ombudsmanul.

În perioada respectivă am completat și ajustat rubrica Ombudsmanul de pe site-ul oficial al IP Compania Teleradio-Moldova. Au fost introduse noi compartimente și periodic plasată informație utilă, atât jurnaliștilor angajați TRM, cât și utilizatorilor paginii.

În 2020 a demarat proiectul Consiliului Europei, Biroul Chișinău privind asistența Radiodifuzorului public în implementarea bunelor practici europene în domeniul audiovizualului. De asistență în acest proiect va beneficia și Serviciul ombudsmanului. Împreună cu experții internaționali am identificat prioritățile și am discutat aspectele ce merită a fi reformate. Am oferit experților tot sprijinul informațional pentru a fi evaluată corect situația. Am primit zeci de mail-uri de precizare și am expediat respectiv răspunsuri. De asemenea, în acest context, au avut loc ședințe online unde cu participarea experților desemnați și managementul Companiei, am discutat despre modalitățile și termenii de implementare a proiectului în activitatea ombudsmanului pentru audiență.

Ombudsmanul IP Compania Teleradio-Moldova este printre cele 8 persoane din Republica Moldova selectate în cadrul unui proiect internațional “Autoreglementarea media în condițiile democrației”. Prima etapă a acestui proiect este în derulare. Țările participante sunt Ucraina, Armenia și Republica Moldova. În cadrul proiectului au loc webinare pe teme ce țin de activitatea de autoreglementare în audiovizual, legislație națională, experiențe. În perioada 1-8 noiembrie, 2020 am participat la întrunirea de la Lvov, Ucraina organizată de NIRAS și FOJO.

Serviciul ombudsmanului a participat la prezentarea Raportului de monitorizare a emisiei Moldova 1 realizat de Centrul pentru Jurnalism Independent. De asemenea, ombudsmanul a oferit un interviu despre activitatea Radiodifuzorului public.

Interviul a fost difuzat pe. <http://media-azi.md/ro/stiri/media-azi-ombudsmana-teleradio-moldova-despre-politica-editorial%C4%83-postului-public-de>

Experții Fundației Thomson au solicitat ombudsmanului Teleradio-Moldova referință la activitatea de autoreglementare în cadrul instituției publice a audiovizualului. Expunerea pe marginea subiectului a fost inclusă în

Cursul “Standarde editoriale și modele de afacere pentru instituții media”. Cursul este un ghid în elaborarea strategiilor de dezvoltare pentru mass-media, atât în aspect de afaceri, cât și editorial. Componentă de politici și instrumente indispensabile unei redacții moderne.

<https://thomsonfoundation.edcastcloud.com/learn/standarde-editoriale-modele-de-afacere-pentru-mass-media-self-paced>

Pe 7-21 octombrie Ombudsmanul a participat la cursurile online organizate pentru jurnaliștii și angajații Companiei Teleradio-Moldova. Instruirile au abordat teme importante, precum reflectarea campaniei electorale și legislația electorală națională, reguli în materie de etică și deontologie profesională, rolul Serviciului ombudsmanului în cadrul unei companii publice a audiovizualului.

Despre necesitatea creării Serviciului ombudsmanului pentru audiență, a vorbit Elina Grundström, expertă internațională media, fostă ombudperson la compania publică de televiziune din Finlanda. Experta a reiterat importanța Serviciului ombudsmanului în promovarea și menținerea principiilor jurnalismului etic în cadrul unei instituții publice a audiovizualului.

Pe 20 decembrie 2020, a fost prezentat raportul “Promovarea standardelor europene în cadrul normativ al audiovizualului din Republica Moldova”. Această analiză a experților internaționali, care fac parte din echipa de asistență a CoE pentru IP Compania Teleradio-Moldova, vine cu constatări și recomandări valoroase pentru îmbunătățirea activității Serviciului ombudsmanului.

În raport se menționează, că Serviciul ombudsmanului “este deosebit de important pentru Radiodifuzorul public, cât și pentru întreaga societate”. Un astfel de serviciu poate juca un rol esențial în situațiile în care independența sau credibilitatea instituției publice a audiovizualului sunt puse în pericol.

Experții notează că, IP Compania Teleradio-Moldova și Ombudsmanul au întreprins lucrări considerabile pentru revizuirea Regulamentului de funcționare a serviciului. Acest Regulament prevede diverse moduri de aplicare a sarcinilor în practică. În prezent, trebuie depuse eforturi pentru eficientizarea metodelor de lucru astfel încât, obiectivele privind rezultatele și vizibilitatea, să fie ușor de atins. De asemenea, se recomandă și anumite măsuri la nivelul companiei, în special cu privire la informarea corectă a publicului privind dreptul de depunere a reclamațiilor și de solicitare a corecțiilor.

Recomandările detaliate:

1. În scopul comunicării funcției esențiale a Ombudsmanului, se recomandă de a modifica titulatura de Ombudsman cu cea de „Ombudsman pentru audiență”.

Acest lucru va fi în conformitate cu standardele europene și va ajuta toate părțile să înțeleagă scopul esențial al serviciului.

2. Serviciul Ombudsmanului pentru audiență trebuie să își păstreze statutul de mecanism de autoreglementare în cadrul TRM.

Conducerea serviciului Ombudsmanului nu trebuie încredințată organizațiilor externe, deoarece acest lucru ar putea afecta libertatea editorială a radiodifuzorului public.

3. Timpul și resursele serviciului Ombudsmanului pentru audiență trebuie dedicate publicului TRM.

Cu toate acestea, Ombudsmanul trebuie să ofere consultanță editorilor, redactorilor, reporterilor în interpretarea codurilor deontologice.

4. Trebuie clarificate mandatul și atribuțiile serviciului Ombudsmanului pentru audiență.

Fișa de post și regulamentul de funcționare sunt deja suficient de clare. Prioritate trebuie să fie gestionarea problemelor publicului și ale societății civile, medierea între public și companie.

Ombudsmanul trebuie să informeze editorii și jurnaliștii cu privire la comentariile și sugestiile publicului. Ombudsmanul trebuie să înainteze notificări doar în cazurile evidente de încălcare a codului deontologic pentru a evita periclitarea libertății jurnalistice. Pentru a asigura independența Ombudsmanului, poate fi util să se prevadă aceste lucruri într-un manual neoficial. Ombudsmanul poate face el însuși acest lucru cu ajutorul unui consultant.

5. Alocarea timpului de lucru între diverse sarcini.

Alocarea timpului de lucru și a programului zilnic și săptămânal trebuie să reflecte prioritățile activității Ombudsmanului.

Ombudsmanul trebuie să folosească timpul de lucru comunicând cu publicul prin diverse mijloace și să elaboreze materiale scrise în scopul publicării.

6. Trebuie clarificate metodele de lucru ale Ombudsmanului.

Procesul de gestionare a feedbackului din partea publicului trebuie să pornească de la diferențierea comentariilor și sugestiilor de reclamații, oferind instrucțiuni clare pentru comentarii și reclamații pe paginile web, procesând diverse tipuri de feedback din partea audienței și informând personalul companiei în acest sens. De

asemenea, ONG-urile și societatea civilă trebuie încurajate să transmită feedback companiei și reclamații formale și în scris.

Monitorizarea programelor trebuie realizată sistematic și trebuie să se bazeze pe probleme speciale comunicate de public sau de societatea civilă. Aceste metode de lucru, precum și alte atribuții ale serviciului Ombudsmanului, pot fi planificate împreună cu Ombudsmanul și incluse în manual

7. Este necesară îmbunătățirea vizibilității Ombudsmanului față de public.

Ombudsmanul trebuie să publice periodic, cel puțin lunar, comunicate de presă și articole legate de deciziile sale asupra cazurilor curente. Acestea trebuie postate pe platformele de comunicare socială și pe paginile web ale companiei de radiodifuziune.

Informațiile generale legate de serviciu și instrucțiunile pentru depunerea reclamațiilor și a comentariilor trebuie să fie actualizate pe pagina web. Acest lucru poate fi realizat simultan cu elaborarea manualului.

Ar fi util ca Ombudsmanul să explice, să apere și să critice politica editorială a companiei în public.

Publicitatea, vizibilitatea și transparența sunt obligatorii pentru orice serviciu Ombudsman.

Declarațiile scrise pot fi însoțite, dar nu înlocuite, de un program tv sau radio moderat de Ombudsman.

Compania trebuie să aibă în vedere sprijinirea acestui serviciu cu ajutorul unui asistent care poate contribui la editarea și publicarea acestor materiale.

8. Trebuie îmbunătățită vizibilitatea Ombudsmanului față de angajații TRM.

Ombudsmanul trebuie să se asigure, de asemenea, că toți angajații înțeleg ce înseamnă serviciul Ombudsmanului și cazurile când pot solicita asistența acestuia. Programele interne de instruire ce țin de deontologie trebuie să includă o prezentare legată de rolul și atribuțiile Ombudsmanului.

9. Compania de radiodifuziune trebuie să se asigure că Ombudsmanul deține resurse adecvate.

Compania trebuie să asigure resurse adecvate pentru acest serviciu, inclusiv toate echipamentele IT necesare, finanțări pentru participarea la conferințe internaționale și consultanță tehnică pentru publicarea materialelor pe pagini web. De asemenea, se recomandă ca instituția să sprijine acest serviciu prin desemnarea unui asistent sau a unui secretar. Fișa de post a asistentului poate fi elaborată cu ajutorul manualului.

10. Compania de radiodifuziune trebuie să își informeze publicul cu privire la drepturile sale.

Publicul are dreptul să solicite corectarea erorilor factuale și să depună reclamații privind eventualele încălcări ale eticii către Ombudsman și Consiliul de presă. Compania de radiodifuziune este responsabilă pentru informarea publicului cu privire la aceste drepturi într-o manieră clară pe paginile

web proprii. Ea trebuie să prezinte instrucțiuni detaliate legate de modul de transmitere a reclamațiilor, și link-uri pentru codurile deontologice.

În prezent, asistați de experți, suntem la etapa de discuții și identificare a resurselor pentru definirea și implementarea recomandărilor.

Monitorizarea conținuturilor Radio/TV.

Monitorizarea emisiunilor de televiziune și radio sub aspect de respectare a normelor deontologice și promovare a interesului public este una din atribuțiile Serviciului ombudsmanului. Menționăm, că în 2020 s-au diminuat carențele editoriale atestate anterior de public și ombudsman. Atât la Radioul public, cât și la Televiziune, grila de emisie reflectă în mare parte temele de interes major solicitate de audiență. Corectitudinea și echidistanța Radiodifuzorului public au fost menționate și în rapoartele societății civile de media cu referire la reflectarea campaniei electorale. Postul public de televiziune este în topul surselor media din care se informează cetățenii. Emisiunile radio în direct sunt abordate telefonic de radioascultători, care își exprimă liber opinia privind subiectele puse în discuție. Sesizări și reclamații au constituit aceste teme.

<p>5 Februarie 2020</p> <p>Ombudsmanul s-a autosesizat privind grila de emisie a postului public de televiziune Moldova 1. În programul oferit telespectatorilor se conțin trei emisiuni practic cu același concept de realizare, diferențe prezentând formatul acestor programe televizate. Obiectul autosesizării fiind emisiunile <i>Moldova în Direct, Butonul Roșu, Bună Seara</i>.</p>	<p>Monitorizarea acestor emisiuni denotă abordarea preponderent a temelor de ordin politic, în cadrul programelor sunt invitați unii și aceiași protagoniști. Nu se respectă periodicitatea de difuzare a emisiunilor. Or, diversitatea genurilor jurnalistice, elucidarea subiectelor de interes public - sociale, economice, de investigație, pe teme juridice etc. sunt prioritate în toate actele de reglementare.</p>	<p>Se recomandă a se revedea conceptul de realizare al emisiunilor pentru a delimita temele abordate. Moldova 1 trebuie să ofere telespectatorilor emisiune politică, talk-show social-economic, proiect unde ar putea fi dezbătute problemele din cultură și educație.</p>
--	--	---

<p>Martie 2020. Toate țările de pe mapamond sunt afectate de pandemia globală COVID-19, inclusiv Republica Moldova. Această problemă este o provocare și pentru TRM în aspect de reflectare a evenimentelor derulate.</p>	<p>Atât Radio Moldova cât și postul de televiziune Moldova1 au în program reportaje, știri despre acest virus, dar și despre măsurile de prevenire a infectării în masă pe care le întreprind autoritățile. În RM este decretată starea de urgență. Zilnic consumatorilor de programe le sunt prezentate informații de la briefing-ul de la Guvern, despre starea de lucruri în sănătate. Doar că, informațiile nu sunt transmise în direct de TRM, dar sunt preluate de pe www.privesc.eu</p> <p>Serviciul ombudsmanului s-a autosesizat pe marginea acestui subiect și a făcut demers în acest sens către factorii de decizie din cadrul Companiei.</p> <p><i>Buna ziua, stimați colegi. Grila de emisie a posturilor publice de radio și tv în această perioadă a suferit schimbări esențiale. În același timp, sunt puse pe post emisiuni ce reprezintă patrimoniul instituției publice a audiovizualului. Interesul public, însă, sunt informațiile și emisiunile despre pandemia globală care a dus la decretarea stării de urgență în RM. Monitorizând Edițiile speciale privind declarațiile de presă de la Guvern, am constatat în emisie rebut tehnic în zilele de 23, 24 martie. Transmisiunea a fost asigurată de un portal de știri din afara companiei. Pe parcursul transmisiunii telespectatorii erau nevoiți să aștepte conectarea de la conferința de</i></p>	<p>În urma discuțiilor, s-a decis, ca transmisiunile de la evenimentele de interes major să fie asigurate de Radiodifuzorul public. Țin să menționez, că în cadrul acestor transmisiuni live de la conferințele despre pandemie și măsurile asigurate de Guvern, Compania Teleradio-Moldova a oferit telespectatorilor traducerea mimico-gestuală a mesajelor, în conformitate cu legea.</p>
---	---	--

	<p><i>presă, care, ba apărea, ba dispărea de pe ecran.</i></p> <p><i>Preluări de imagini si informații de ultimă oră de la alte posturi reduc din credibilitatea instituției Acest lucru prejudiciază interesul public, iar telespectatorul este nevoit să acceseze și alte surse de informație. Un coleg cu nume în media, m-a întrebat, dacă acestea sunt posibilitățile noastre actuale.? Și știu, că nu are dreptate, pentru că, avem specialiști buni și jurnaliști responsabili.</i></p> <p><i>Urmăresc în aceasta perioadă și politica editorială a posturilor publice de peste hotare (tvr.ro, tv france). Sunt experiențe care pot fi preluate.</i></p> <p><i>Rog sa nu fie considerat acest mesaj, ca unul de critică. Vă asigur, am regrete atunci când instituția noastră nu face față sarcinilor impuse de vremuri.</i></p> <p><i>Cu respect, Carmelia Albu.</i></p>	
--	---	--

<p>Ombudsmanul s-a autosesizat în urma declarațiilor vicepreședintelui Parlamentului RM, Mihai Popșoi, enunțate de la tribuna Legislativului. Declarațiile au vizat emisiunea <i>Săptămâna sportivă</i> difuzată la postul public de televiziune. Dl Popșoi s-a referit la un subiect realizat de Efim Josanu despre etiologia virusului COVID-19. Parlamentarul consideră informațiile prezentate de Moldova 1 drept manipulatorii și de dezinformare.</p>	<p>În urma discuțiilor la această temă, avute cu directorul general și producătorul TV, am vizionat repetat emisiunea sub aspectul respectării normelor deontologice. Subiectul prezentat este o analiză preluată de pe agenția de presă cu renume mondial AFP. Materialul conține opinii ale unor specialiști și oficiali din cadrul unor instituții internaționale recunoscute, care prezintă ipoteze și nu fapte împlinite, despre declanșarea pandemiei. Materialul corespunde rigorilor sub aspect deontologic, fiind indicată și sursa preluării.</p>	<p>În concluzie, Declarațiile expuse de deputatul Mihai Popșoi sunt de ordin politic și nu pot fi calificate drept adevăr.</p>
<p>Ombudsmanul a participat la ședința din 2 aprilie a Consiliului de Presă. La ședință s-a pus în dezbateră modul în care instituțiile media abordează în materialele audiovizuale, scrise, publicate on-line, pandemia COVID-19.</p>	<p>Membrii consiliului au remarcat elementele discriminatorii ce se conțin în subiectele jurnalistice publicate și difuzate la această temă.</p>	<p>În urma dezbaterilor publice a fost făcut un Apel public către societate, în special, către jurnaliștii care scriu despre virusul periculos, ca la publicarea materialelor să se documenteze și să trateze cu acuratețe informațiile acumulate. De asemenea, să se recurgă la surse credibile în acest sens. Apelul public a fost semnat și de ombudsmanul TRM, ulterior plasat pe site-ul Companiei, pagina Ombudsmanul, rubrica Apel public.</p>

<p>20 iulie 2020</p> <p>Serviciul ombudsmanului s-a autosesizat cu privire la reflectarea în emisiunile radio/tv a ședinței Parlamentului RM, unde a fost discutată moțiunea de cenzură Guvernului Chicu.</p>	<p>Pe data de 20 iulie în Legislativ a fost înaintată și dezbătută moțiunea de cenzură pentru Guvernul Chicu.</p> <p>Telespectatorii postului public de televiziune au fost, însă, privați de transmisiune în direct a acestui eveniment de interes major. Posturi private, dar și TVR Moldova au oferit consumatorilor de programe imagini live din incinta Parlamentului, despre toate acțiunile și luările de cuvânt ale deputaților. În cadrul TRM, doar Radio Moldova și Multimedia, au asigurat transmisiunea integrală a evenimentului.</p>	<p>La această temă ombudsmanul a discutat cu directorul general al Companiei. Consider, o atare situație ca și inadmisibilă în activitatea instituției publice a audiovizualului. Se constată derogare de la normele deontologice privind dreptul societății de a primi informații de interes public. Prin urmare, s-a decis, ca sesiunea de toamnă-iarnă a Parlamentului să fie transmisă în direct la Moldova 1.</p> <p>Ombudsmanul recomandă responsabililor să introducă în activitatea managerială radio/tv elementul de bază cum este Planificarea emisiei.</p>
---	--	---

<p>Serviciul ombudsmanului a vizionat emisiunea <i>Musafirul</i> din 9 iunie 2020 de la postul public de televiziune Moldova 1.</p>	<p>Subiectul sesizării l-a constituit un banc povestit de scriitorul Ștefan Agache, protagonistul emisiunii. Bancul povestit conținea termenul „țigan” și se referea la etnia romă. Contextul fiind unul discriminatoriu și de conotație negativă în raport cu acest grup etnic.</p>	<p>Am discutat cu realizatorii emisiunii despre acest fapt, și am ajuns la numitorul comun de a edita emisiunea și a elimina din conținut acest banc. Am rugat colegii să consulte repetat normele deontologice de difuzare, în special, ce țin de Toleranță și nediscriminare.</p> <p>Menționez că, pe 30 iunie 2020, CA a examinat autosesizarea dlui D. Vicol pe acest subiect. Președintele CA consideră, că postul public Moldova 1 a încălcat legislația. Astfel, a fost aplicată sancțiunea Avertizare publică.</p>
---	--	--

<p>26 septembrie 2020. Serviciul ombudsmanului s-a autosesizat privind difuzarea la Moldova 1 a filmului artistic <i>Mike meseriașul</i>.</p>	<p>Filmul artistic al regizorului american Steven Soderbergh „<i>Mike meseriașul</i>” (eng. „<i>Magic Mike XXL</i>”), cu dublare în limba română a fost pus pe post la ora 21.26. Deși, filmul a fost însoțit de semnul de avertizare AP (acord parental), difuzarea acestui film a stârnit controverse. Acțiunea filmului se axează pe istoria un stripper, pe nume Mike, celebru pentru dansurile sale neconvenționale, în stare să le facă pe spectatoarele să-l plătească bine. Fiind vedeta localului în care dansează, Mike leagă prietenie cu un tânăr pe nume Adam, pe care stripper-ul încearcă să-l introducă în lumea striptease-ului masculin. În film se derulează scene cu imitarea actului sexual, scene de nuditate și erotice, scene de violență fizică. Totodată, filmul conține imagini de consum de alcool și de droguri, ca o modalitate de petrecere a timpului liber.</p>	<p>Serviciul ombudsmanului consideră, că difuzarea acestui film poate avea un impact negativ asupra audienței, și este improprie misiunii Radiodifuzorului public. Acest content poate afecta dezvoltarea fizică, mintală sau morală a minorilor. Ombudsmanul recomandă factorilor de decizie din cadrul Companiei să achiziționeze și să difuzeze producții audiovizuale conforme legislației și rigorilor deontologice.</p> <p>În acest context, menționez, că și CJI a sesizat CA pe acest subiect. În ședința publică din 2 noiembrie, CA a decis sancționarea postului public tv Moldova 1 cu amendă în valoare de 10 000 de lei.</p>
---	--	--

<p>24 decembrie 2020. Serviciul ombudsmanului a fost sesizat de telespectatori, privind transmisiunea în direct de la Investirea Președintelui RM Maia Sandu.</p>	<p>Evenimentul a avut loc la Palatul Republicii. Postul public de televiziune Moldova 1 a asigurat transmisiunea live. Prima parte a festivității, depunerea jurământului, mesajul președintelui au fost difuzate fără gafe tehnice. Au urmat, însă, erori de imagine și sunet în partea a doua a evenimentului. Telespectatorii au invocat lipsa unei regii de imagine și transmisiune. Deși, filmările au fost asigurate de specialiști din afară, iar Moldova 1 a avut rolul doar de a prelua semnalul, produsul final s-a identificat drept propriu Radiodifuzorului public. Acest fapt a știrbit din imaginea și credibilitatea instituției, lăsând loc de interpretări.</p>	<p>Ombudsmanul repetat recomandă producătorilor radio/tv - În proiecte de parteneriate, să delege în echipe de organizare specialiști profesioniști în domeniu, angajații Companiei, pentru a evita asemenea situații denigratoare.</p>
---	---	---

Concluzii și recomandări.

Și în 2020 interesul audienței față de produsul audiovizual al IP Compania Teleradio-Moldova a fost unul sporit. Atât telespectatorii, cât și radioascultătorii, respondenți în sondajele de opinie, menționează în aspect pozitiv emisiunile Radiodifuzorului public. Editorii, reporterii, redactorii instituției publice a audiovizualului depun toată diligența pentru a capta interesul societății. Grilele de emisie ale posturilor radio/tv se remarcă prin diversitatea temelor și formatul de abordare. Rezerve sunt, însă, în operativitatea și promptitudine cu care se reflectă evenimentele de interes public. Preluările de imagini, comunicate de presă, de texte publicate de alte surse media, reduc din credibilitatea și veridicitatea informațiilor prezentate de TRM.

Ombudsmanul recomandă în continuare instruirii adiționale pe teme de deontologie și etică profesională, dar și un curs de norme tehnice de difuzare a produsului media.

De asemenea, în scopul menținerii unei bune relații de parteneriat cu publicul jurnaliștii și IP Compania Teleradio-Moldova trebuie să încurajeze și să sprijine jurnalismul cetățenesc.

Iar pentru a-i aprecia și promova pe cei mai buni jurnaliști, redactori, realizatori de emisiuni, regizori emisiuni, editori imagine, producători multimedia, Serviciul ombudsmanului recomandă acordarea anuală de către IP Compania Teleradio-Moldova a Premiului de Excelență în activitate.

Carmelia Albu,

Ombudsman.